

2021-02-35

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr FRN 2021/21

Fritidsnämnden

Uppföljning Ett drogfritt Nacka för alla

Förslag till beslut

Fritidsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige i Nacka har den 21 maj 2018 antagit strategin Ett drogfritt Nacka för unga som anger mål och riktmärken för ett samhälle för unga som är fritt från alkohol, narkotika, dopning och tobak.

Strategin Ett drogfritt Nacka för unga gäller för alla verksamheter som verkar på kommunens uppdrag, såväl kommunala, privata som fristående. Alla berörda nämnder, arbets- och företagsnämnden, fritidsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden samt Brottsförebyggande rådet har utifrån sina respektive ansvar uppdraget att se till att strategin genomförs och följs upp.

Fritidsnämnden har ansvar att bidra med aktiviteter/åtgärder under punkterna:

- A. Nolltolerans mot Narkotika, Dopning och Alkohol för barn och unga
- B. Minska tobaksbruk och förhindra att barn och unga börjar använda tobak

Fritidsnämnden har gjort detta genom att bland annat erbjuda kostnadsfria drogfria mötesplatser och evenemang samt genom att på olika sätt stötta det ideella föreningslivet.

Ärendet

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Nacka har den 21 maj 2018 antagit strategin Ett drogfritt Nacka för unga som anger mål och riktmärken för ett samhälle för unga som är fritt från alkohol, narkotika, dopning och tobak. I samband med att strategin antogs föll det sig naturligt att kommunen i allt sitt arbete ska sträva efter att nå såväl de nationella som de regionala målen inom ANDT-området. Det fanns därför inget behov av att kommunen själv formulerade liknande mål utan satte fokus på det som var och fortfarande är den största utmaningen, droganvändningen hos unga i Nacka. Strategin fick därför namnet Ett drogfritt Nacka för unga.

Under hösten 2018 bildades styrgruppen för strategiarbetet, som för kommunstyrelsen ska svara för att hålla ihop arbetet och följa upp det på ett övergripande plan. I detta

ingår att följa upp vilka resultat som nås inom all kommunalt finansierad verksamhet kopplat till strategin och utifrån dessa stimulera utvecklingen av arbetet.

Det som särskilt ska följas upp och stimuleras är:

- Nolltolerans mot narkotika, dopning och alkohol vad gäller barn och unga.
- Minska tobaksbruk och förhindra att barn och unga börjar använda tobak.
- Stöd och vård till dem som hamnat i missbruk eller beroende.

I uppföljningen ska kvalitet belysas med olika mått och ur olika perspektiv utifrån nämndernas olika ansvarsområden. Uppföljningen av kvalitet ska redovisas öppet och tillgängligt. En framgångsfaktor är att lyfta fram och synliggöra det positiva samtidigt som det är viktigt att gå vidare med och fördjupa sig i det som verkar vara eller är förbättringsområden i punkterna ovan. Framgångsfaktorer och förbättringsområden ska ligga i fokus för de stimulerande insatserna. Den s.k. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg i varje nämnds uppföljning och utvärdering.

Strategin Ett drogfritt Nacka för unga gäller för alla verksamheter som verkar på kommunens uppdrag, såväl kommunala, privata som fristående. Alla berörda nämnder, arbets- och företagsnämnden, fritidsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden samt Brottsförebyggande rådet har utifrån sina respektive ansvar uppdraget att se till att strategin genomförs och följs upp. Arbets- och företagsnämnden har under 2020 inte haft någon direkt aktivitet eller åtgärd kopplad till strategin och kommer således inte att redovisa någon uppföljning och utvärdering för 2020.

Vad görs för att uppnå ett drogfritt Nacka?

Många aktiviteter genomförs inom kommunens olika processer och alla ska på olika sätt bidra till det drogförebyggande arbetet i kommunen. Kopplat till strategiarbetet finns en framarbetad matris/handlingsplan, där det inom varje nämnds ansvarsområde finns ett antal åtgärder och aktiviteter som särskilt ska följas upp, utvärderas och/eller stimuleras. Strategiarbetet utgår på så sätt från åtgärder, aktiviteter och stimulans på bred front och medger samtidigt en anpassning av insatser för de olika lokala behoven till exempel i en av stadsdelarna eller i en eller flera skolor. Alla nämndaktiviteterna följs årligen upp och utvärderas i samband med kommunstyrelsens årsbokslut.

Samordning av insatser

Många olika delar av kommunens organisation bidrar ytterst till att skapa förutsättningar för Ett drogfritt Nacka för unga. Den interna styrgruppen från hösten 2018, med direktörer från alla berörda processer ses fortfarande med jämna mellanrum. Dels för att bibehålla och öka samspelet mellan processerna och verksamheterna, dels förmedla information och kunskap om de olika frågeställningarna. Förutom intern samordning i styrgruppen sker även samverkan med polisen och inom lokala trygghets- och säkernätverk sker samverkan med andra lokala aktörer.

Under 2019 fick stadsledningen uppdraget från kommunfullmäktige att under året följa upp hur de berörda nämnderna tar ansvar för att nå målen i strategin Ett drogfritt Nacka för unga och för att säkerställa att de aktiviteter och åtgärder som vidtas också leder till önskat resultat. Det arbetet genomförs även för verksamhetsåret 2020.

Under hösten 2020 kom även resultaten från genomförd undersökning om ungdomars hälsa baserad på ungdomarnas egna svar. I den s.k. Stockholmsenkäten har ca 2500 nackaungdomar i årskurs 9 i grundskolan och årskurs 2 i gymnasieskolan besvarat ett antal frågor, bland annat om brott och utsatthet för brott, droger, tobak, alkohol, spel, skolarbetet, fritiden och föräldrarna. Denna enkätundersökning utgör en viktig del när nu 2020 års strategiarbete följs upp och utvärderas.

Fritidsnämndens ansvar

Fritidsnämnden har ansvar att bidra med aktiviteter/åtgärder under punkterna:

- C. Nolltolerans mot Narkotika, Doping och Alkohol för barn och unga
- D. Minska tobaksbruk och förhindra att barn och unga börjar använda tobak

Fritidsnämndens aktiviteter/åtgärder:

- erbjuda föreningslivet kompetensutveckling genom Utmärkt förening där ANDT är ett av fem arbetsområden. Föreningarna skapar policydokument och handlingsplaner.
- informera föreningslivet om kostnadsfria utbildningar i ANDT som Stockholmsidrotten erbjuder.
- erbjuda kostnadsfria och drogfria mötesplatser och evenemang för barn och unga, exempelvis simhallar, fritidsgårdar, öppna mötesplatser, öppen idrott och ungdomsfester.
- fritidsgårdarna har handlingsplaner/rutiner kring hur de ska agera vid misstanke om ungdomar som är i kontakt med alkohol, narkotika, tobak, doping.
- fritidsgårdarnas uppdrag att anordna lovverksamheter har utökats i samband med den upphandling av fritidsgårdsaktörer som genomfördes under 2020.
- fritidsgårdarna ingår även i nätverk med socialtjänst och polis.
- tillsammans med enheten för fastighetsförvaltning och idrottsdriftsenheten stärkt upp skyltning om tobaksfria miljöer runt Nackas idrottsanläggningar.
- fritidsnämnden har under 2020 finansierat föreningar som under sommarlovet och jullovet genomfört trygghetsskapande vuxenvandringar runt om i kommunen.
- under sommaren 2020 finansierade fritidsnämnden även en stor mängd extra sommarlovsaktiviteter i syfte att tillskapa ytterligare kostnadsfria och drogfria mötesplatser och evenemang för barn och unga.

Stockholmsenkäten:

Under hösten 2020 fick nämnden en redovisning av de delar i enkäten som går in på områden inom fritidsnämndens ansvarsområde, främst fritidsgårdar och ledarledda aktiviteter.

- Andelen som bor i Nacka och besöker fritidsgård någon gång (ofta/ibland/sällan osv) har gått ner sedan 2008 särskilt bland flickor i åk 9 där minskningen varit från 44 till 25 procent.

Som ett led i att öka andelen flickor som går på fritidsgård har fritidsnämnden, i den upphandling av fritidsgårdsaktörer som genomförts under året, lagt in uppdraget att ha öppet för nya målgrupper, där tjejer är en målgrupp.

- Andelen boende i Nacka som ofta deltar i ledarledda aktiviteter har gått upp sedan förra mätningen bland gymnasieelever, men har gått ner över tid.
- Jämfört med länet är det en högre andel av Nackas ungdomar som svarar att de ofta deltar i ledarledda aktiviteter.
- Andelen som aldrig deltar har ökat mest över tid bland flickor i gymnasiet där det gått från 23 till 35 procent som aldrig deltar. Pojkar i gymnasiet har legat på en mer konstant nivå omkring 30% över tid som aldrig deltar.
- I åk 9 sticker Nacka ut positivt jämfört med länet och det är en betydligt lägre andel som svarar att de aldrig deltar i ledarledd aktivitet eller träning.
- Ibland Nackas niondeklassare är det betydligt fler som uppger att de flesta kamraterna tränar regelbundet än i länet i stort.
- I gymnasiet ligger pojkarna lite lägre än länet. Bland niorna har det skett en förbättring sedan 2008 och i gymnasiet har det varierat lite från år till år.

En fördel som lyfts fram i enkäten är att, i jämförelse med övriga kommuner, har fler av Nackas unga en aktiv fritid, särskilt i åk 9. Även andelen barn och ungdomar som är medlemmar i olika idrottsföreningar är hög.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Att fritidsnämnden erbjuder barn och unga i Nacka drogfria kostnadsfria mötesplatser samt stöttar föreningslivet i kommunen genom bland annat utbildningsinsatser bidrar i hög grad till det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, doping och tobak i syfte att få barn och unga att inte nyttja dessa

Cortina Lange
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Anna Kristiansson
Utvecklingsledare
Kultur- och fritidsenheten